

РАДИСЛАВ КОНДАКОВ

Богомилските водачи

Сборник есета

2006-2011

ПЪРВО ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ

2011 г.

*На Николай Райнов -
с благодарност.*

Съдържание

Боян Мага - Водачът.....	4
Св. Гавриил Лесновски.....	13
Петър Осоговец – необикновената история на един Богомилски водач.....	17
Макрина	22
Симеон Антипа и неговата историческа мисия.....	25
Света Теодора – пътят на една блудница	29
Никита Странник	34
Теодор Преславец.....	36
Светомир Македонец.....	38
Василий Византиец	40
Йеремия - Богомил	42
Богомилите и „Стефанит и Ихнилат“	46
Богомилите и силата на мисълта.....	50
Учителя Петър Дънов за Богомилите	53
Вместо епилог	60
Лиценз.....	61

Боян Мага - Водачът

За повечето хора водачът на богомилите е поп Богомил (наричан от Богомилите Йеремя), но според много източници, като Учителя Петър Дънов, Николай Райнов, Боян Боев, Влад Пашов и др., начело на движението е Боян Мага – княз Бенеамин, който е син на цар Симеон и брат на цар Петър. А Йеремя–Богомил е негов помощник.

Кой е Бенеамин? И защо е известен като Боян Мага?

Богомилите са имали ясно изразена йерархия в своето движение, на върха на която е стоял именно Боян с чин архиепископ на движението. Освен него архиепископи и негови помощници са били Богомил и Гавриил Лесновски. По-нататък структурата се разклонява в епископи, презвитери - още известни като съвършени и избрани, и завършва с веруюци и оглашени. Разбира се, не всеки достигнал ниво съвършен, е заемал епископска длъжност. Да си съвършен е значело да минеш през определени посвещения и изпити, свидетелстващи за духовна степен и знания. Някои от съвършените са заемали длъжността епископ – създавали са и са управлявали т.нар. богомилски църкви.

Архиепископ Боян се явява една от най-влиятелните и значими фигури за българската, и особено за европейската история и развитие, като се има предвид огромното значение на богомилството и неговите креации (катари, патарени, розенкройцери, духобори, чешки братя и т.н.) за Ренесанса и освобождението от тъмните окови на Средновековието.

В основата на Богомилството седи познаването на природните сили, законите, които ги движат, както и тяхното приложение в помощ на хората.

Именно такъв учен и посветен в тези тайни е бил Боян Магесника.

Знанията на младия Бенеамин наистина са впечатляващи и това се вижда още в Магнаурската школа, където той е изпратен да усвоява световните научни богатства. Но свръхчовешките му способности будят едновременно страх и неразбиране в един от учителите му в Константинопол – философът и литератор Николай Мистик, един от главните възпитатели в Императорската школа, чието име присъства в архивите на историята.

Но тайнствената сила на Боян не поражява само човека на мисълта – Николай Мистик. Младата Мария, внучка на императора Роман Лакапин, се влюбва безнадеждно в потайния български княз. Тя е същата Мария, която по-късно ще се появи на историческия хоризонт, като българската царица Ирена и съпруга на цар Петър. Но Бенеамин я отблъсква, сърцето му остава ледено, а любовта ѝ – несподелена.

За семейството на Боян Мага сме чели немало в учебниците по история: цар Симеон е негов баща, слабият цар Петър му е брат, а обичаният от всички българи светец – Иван Рилски е също негов роден брат. Встрани от славата остават четвъртият му брат – Михаил и сестра му – Зоя.

С нежелание, едва 20 годишен, мекушавият Петър сяда на българския престол и поема управлението на страната. За скрепване на връзката с Византия, Петър се жени за Мария, която приема името Ирена – символ на мира между България и Византия.

През зимата на 927 г., няколко месеца след смъртта на баща си, седемнадесетгодишният Боян се завръща в Преслав като съветник на новия цар. Животът му бързо се потапя в блатото на дворецовите интриги, измами и хитрости, подклаждани най-вече от царица Ирена, чиято любов към него изобщо не е угаснала.

Още докато е бил в Магнаурската школа, Николай Мистик забелязва, как младият му ученик най-редовно се вижда с двама странници, с вид на сирийци. Това прави впечатление на византиеца, който се усъмнява, че младият българин крои нещо против Империята.

Но тези срещи са нямали нищо общо с Византия.

Същите загадъчни сирийци идват в България през 928 г. и се събират с Боян, Богомил, патриарх Стефан, Симеон Антипа, Василий Византиец и Гавриил Лесновски в подземната зала на манастира «Света Параскева». Тази среща дава началото на Богомилството.

По това време Боян е само на 18 години.

От двамата Боян Мага получава Богомилското Таро, както и свещени за Богомилите книги - легендата за Стефанит и Ихнилат и Първообраза на Йоановото Евангелие.

Скоро след това, Боян изпраща първите апостоли на учението да проповядват и да основават църкви. Венеция, Рига, Краков, Кьолн, Мадрид, Флоренция, Неапол, Франция, Русия, Полша, Кипър – цяла Европа. В България все повече хора приемат идеите на богомилите – от

обикновените селяни до комитопули и знатни боляри. Името на Боян чертае дълбока следа в съзнанието на хората. За това говори както факта, че в нашия фолклор са запазени много легенди за него – Боян Магесника, Песоглавеца и т.н., така и многото произведения на различни български писатели – Николай Райнов, Юрий Венелин, Александър Тодоров, Васил Пундев, Георги Константинов, Цветан Минков, Петър Карапетров, д-р Найден Шейтанов.

Един от тях – Николай Райнов е тясно свързан с историята и същината на Богомилското Учение. В редица от неговите произведения („Богомилски легенди”, „Книга за Царете”, „Богомилство и Богомили” и др.) има много ценна информация за делото, апостолите и живота на тази окултна школа. И въпреки многобройните неуспешни опити на редица влиятелни хора (включително и Людмила Живкова), Николай Райнов получава достъп до строго пазеното хранилище в подземията на библиотеката в Малта, подслоняващо и до ден днешен оригинални богомилски книги и произведения. Именно оттам той черпи информация за движението.

Богомили стават дори и половината църковни служители, въпреки факта, че движението много остро и открито критикува църквата и нейните методи на работа.

За сърдечния прием от народа, много е допринесъл фактът, че те усърдно са помагали на хората – познавали са действието на билките, методите на природното лечение, а според Петър Димков – и ирисодиагностиката.

Разбира се, това влияние никак не се харесвало на домогналата се до власт провизантийска църква, отдадена на разкош и разгулен живот. Около цар Петър са се навъртали най-вече двама от църковниците - презвитер Козма

и патриарх Данаил. Много различни като същност – ученолюбивият и ревностен Козма и користолюбивият и разпуснат Данаил - са обединени от едно – омразата си към богомилите. Всички знаем какви са съчиненията на презвитера относно богомилите.

Княз Бенеамин, разбира се, никак не обича свещеник Козма, това е описано и от Николай Райнов:

- Недей хули, като не знаеш! Ти видял ли си богомил в лицето? И чул ли си от богомил слова? Защо ги хулиш? Не спирай се на чужд кръстопът! Не се мъчи да преградиш леглото на кипнала река: - и тебе ще отвлече – и много като тебе!*

Но честите разговори на царя с двамата черноризци имали и друг ефект – Петър съвсем намразил престола и обикнал расото. По цели ноци мечтаел за отшелнически живот, бленувал духовни санове и висини. Като крачка към „светостта”, той предлага на Боян да стане цар на България.

Князът решително и с раздражение отказва. Осъзнаващ мисията си, Мага не иска да я застраши с грижа за „земно царство”. Сякаш присъствал на събранието, Николай Райнов умело пресъздава думите на Боян в този миг:

" - Метеж! Тази дума от години чувам да се разнася из дворец, палати и покои. От размътане мътните души се боят. Царю, ти бягаш и оставяш народа на чакали и стръвни кучета, за да дириш спасение за своята малка душа. Патриарх Даниил, скверна е пътеката ти, отче, недей сквернослови. Кръвта на седемнадесет светии тежи, като страшно бреме на твоята скъдна съвест - през позори, безчинства и съсипии ще те изведе позорът на твоето деяние; ти Бога поруга - и поругание е твоята участ. Една нещастна царица

внесе безчинство в Преслав - и вие я приехте! Защо я гоните сега? Оставете я да умре спокойно. Не смущавайте дните ѝ със своя и нейния позор. Жена не е съсипвала народа досега, не може и да съсипе. Вие доведохте божията казън над тия черни покои и мръсни дворци. Царю, не бягай! Аз няма да оставя подъл византиец да властва в Преслав. Ако Сурсубул иска корона, да не я предлага на мене: той два пъти метеж разпалва до днес - по цели дни метежници из царството гони, за да ги убива и да мие ръцете си с кръвта на мъченици. Над пропасти виси народът, и врагове вътре, и врагове вън! Врагове в душите ви са влезли - ето тоде иде метеж подир метеж! Скрити лъжи се трупаха в позорни крепости около вас. Мрежи от престъпления надвиснаха и сплетоха дворец и църква. Вие убивате и мъчите, за да убиете мъченията на съвестта. Оставете! Спрете, казвам ви! Нека спи народът тежкия кошмар на коварната управа, нека сънуват болярите сладни сънища - умира Мария, агония години ще виси над двор и държава, България ще погине!...Ти каза, Царю : "Ти ще разбереш, Бояне!" - Аз разбрах. Аз отдавна съм разбрал. "**

Царуването на Петър е наистина пагубно – народът изнемогва от тежките данъци за държава и църква, Византия е пустила отровните си пипала из целия двор и го е оплела в гъстата паяжина на интригите си.

Налага се дори Боян лично да поведе войската, след като мекушавият му брат се огъва и отказва да тръгне начело на бранниците.

Ирония на съдбата или дълг, който трябва да се изпълни: вегетарианец, който не би посегнал и на агне – тръгва на война.

Когато Бенеамин е на едно от дългите си пътувания по богомилските центрове извън страната, се слага началото на едно от най-страшните и

срамни събития, случили се по нашите земи. Бързо са заловени и затворени много богомили, хванати са и повечето от водачите. Мъчения, изтезания и смърт изпълват мрачните подземия и студените тъмници. Мнозина вече са мъртви преди Боян да успее да се върне.

Гневът на Мага е страшен. Годината е 933-та - 17 от най-видните водачи са умъртвени в студените тъмници на Преслав, подложени на неописуеми мъчения - избождане на очи, горене с нажежени щипци, мрежи от разпалени гвоздеи по гърба и гърдите, оковаване в нагорещени железни дъски, рязане с ренде, наливане на разтопен метал в ушите, изваждане на нокти с клещи ... Списъкът е дълъг и ужасяващ.

Накрая е заловен и Богомил.

Завърнал се от дългата обиколка из Кипър, Малта, Краков, Рига Боян нахлува в двореца и заповядва Йеремиа-Богомил да бъде незабавно освободен.

Надарен ясновидец, Боян е знаел съдбата си, както и тази на неговите духовни братя, и неведнъж е говорил пред богомилите за това, което ги очаква. Думите му отново оживяват чрез произведенията на Николай Райнов:

„- А вие ще ли можете ли понесе това, братя мои? Дали ще пожелаете славата на Оногова, Който кротък и беден чака Своите мълчаливци пред вратата на мъките? Не ще ли ви сплашат високите стълбове огън – и писъците на онези, които горят, ала е късно да се върнат?“*

Неизбежното се случва в една бурна февруарска нощ през 970 г. във Византия. Въпреки, че изпратените в покоите на императора двама монаси отказват да го убият, земният път на Боян Мага е прекъснат с копrienено въже, от ръцете на наемник - нубиец.

Княз Бенеамин не е безкръвен и блед светец, едностранчив иконописан образ на аскет. И словата, и действията му са изпълнение с интензивна, могъща сила и далеч изпреварила времето си мъдрост.

Водачът на светло и дълбоко учение, родено в България и запалило факела на цяла Европа, заслужава признание поне в родината си.

Водачът на безкористно и хуманистично движение, въстанало срещу светската и духовна власт, опорочена от своите собствени представители, гонено и унищожено и от двете - заслужава поне да бъде помнен.

* Николай Райнов, „Цар Петър” от „Книга за Царете”, издателство Стоян Атанасов, София, 1918г.

** Николай Райнов, „Богомилство и богомили”, неиздаден труд

Използвана литература:

1. Николай Райнов, „Цар Петър” от „Книга за Царете”, издателство Стоян Атанасов, София, 1918г.

2. Николай Райнов, „Богомилство и богомили”, неиздаден труд,
<http://www.spiralata.net>

3. Юлия Йорданова, Традиционни образи на „своето” и „чуждото” в новата българска литература, <http://liternet.bg/publish5/iuiordanova/avtoreferat.htm>

4. Богомил Райнов, „В името на отца”, Издател: Процентска къща"2 1/2";
ISBN 9549044254

5. Боян Боев, „Мисията на Богомилството”, Издател: Всемирно Бяло Братство - Велико Търново

Св. Гавриил Лесновски

Воинът отшелник

*“Сам воин някога, от бран се връщам
нак назад – уви! От Бога победен—“¹*

За много хора водачът на Богомилите е поп Богомил (наричан от Богомилите Йеремя). Но Учителя Беинса Дуно и Николай Райнов ни разкриват истината – водачът на Богомилите е Боян Мага – княз Бенеамин, който е син на цар Симеон и брат на цар Петър. А Йеремя–Богомил е негов помощник. В йерархията на Богомилите те са с най-високи звания – Архиепископи на движението. Следващи в йерархията са Епископите – те са водачите и основателите на Богомилските църкви. Като степен те са Съвършени. По-нататък идват Презвитерите, като степен те са Съвършени или Избрани, и са помощници на Епископите или Архиепископите. Следващите две степени са верни (верующи) и оглашени (послушници).

Боян Мага и Йеремя-Богомил са Архиепископи. Но Богомилското Учение има и още един Архиепископ – канонизираният за светец от църквата Гавриил Лесновски, известен в Богомилската история като Гомелил Кратовски. Той е бил един от седмината, които са дали началото на Богомилското движение: заедно с Боян, Йеремя, патриарх Стефан, Симеон Антипа, Василий Византиец (седмият не е известен). В манастир Св. Параскева, на 13 април 928 г., те се срещат с двама непознати сирийци,

пред които полагат клетва и получават Богомилското Таро, легендата за Стефанит и Ихнилат, и Първообраза на Йоановото Евангелие

Гавриил е роден в село Осиче, Паланешко (днешна Македония), в богато и благородно семейство. Те са му осигурили добри условия да се изучи и още тогава проявил изключителни способности : „за малко време изучил “всичките писания” и то не само на един, а на много езици”.

По-късно става болярин и военначалник при цар Симеон, и участва в множество битки и сражения: „И до блахерните самин е водил Симеонови пълчища. – И мил е кървави ръце в кладенеца на „Света Богородица Блахернска”¹.

За него са работили 14 Богомилски презвитери, които той е изпращал да проповядват в Македония. Ето и техните имена: Абимекез Кратовски, Бенедикт Солунски, Валентин Охридски, Диомид Призренски, Емануил Косовски, Зиновий Адрианаполски, Йезекил Прилепски, Хелиодор Търновски, Калистрат Преспански, Лаврентий Мъгленски, Максим Осоговски, Ориген Диленски, Панталеймон Власенски, Рафаил Кресненски.

През 938 г. Гавриил Лесновски се заселва в една пещера на Лисец планина, на север от Кратово, днешна Македония. Скоро след това пещерата, от място за усамотение, се превръща в средище на духовен живот: много послушници и монаси идват да работят, а хората са идвали на поклонение и за да чуят живата проповед на светеца.

Като цяло Богомилството се е развивало по този път: „...в усамотението на тия глухи гори народът слушаше мистичния глас на бледни схимници,

думите звучаха дълбоко и тъмно, като от небето. Сякаш ангели и хора се приобщаваха с участието на Вечната Истина.”²

Паисий пише за него „Свети Гавриил Лесновски, живял в Лесновската пустиня, в Щипската епархия, много години водел постнически и свет живот и се представил на бога.”³

Боян и Богомил също често са идвали в „лесовскоуя гороу”. Там богомилските ученици за първи път чуват легендата за „Небесния меч”, който е бил предаван от ръка на ръка още от Вотан – Великия Посветен на Мексико, по време на величавото му индианско минало. И така бил даван още на седем избранници.

А под своето расо Гавриил е носил златен меч, обсипан с изумруди... Според Николай Райнов, същия този меч сега се носи от „хиерофант в Малта.”

На 16 януари 969 г. св. Гаврил Лесновски умира в своя манастир. Но съдбата не го оставя сам и в този ден. При война – светец са дошли много български войници, участвали в битката срещу коварния Никифор Фокас, предвождани от самия Боян – заместил страхливия цар Петър. Те молят св. Гавриил Лесновски за прошка, а червеното небе над Лисец планина буди в него спомен за много битки и кръв.

С очи, пълни с мълнии на страшно откровение, с тръпен и властен глас, той им говори :

„- Убили сте, мълвите! – Убили сте, - но вие сте избрани мълнии на страшния наказващ херувим: защото можеха и вас да убият! Убили сте, мълвите! Но Бог ви прости тогава още, кога презряхте смъртта и

възлюбихте безсмъртието!...Аз виждам усмивката на Христа по вашите устни – и по смирения ви облик грее бялата чистота на Небесна Дева!
- О, смирени палемници! Бъдете благословени!”¹

И в сетния си час светецът помага – благословията му лекува разранените души на българските герои – бранещи народа си от коварна Византия.

„Бог ги бе простил: те видяха това.

Защото бе простил и своя воин : Свети Гавриила”¹

Използвана литература:

1. Райнов, Николай, „Св. Гавриил” – „Видения из древна България”, Издателство Стоян Атанасов, София, 1918г.
2. Райнов, Николай, „Богомилство и Богомили”, неиздаден труд
3. Паисий Хилендарски, „История Славянобългарска”, ИК Дамян Яков, ISBN 9545273186
4. Интернет сайт: <http://www.sveta-petka.com/kalendar-15.01-1.htm>

Петър Осоговец – необикновената история на един богомилски водач

“...Наведен над широкия пергамент, в ъгъла, озаряван от жълтия светлик на свещта, слепена за глечта на окълцана паничка , - Петър Осоговец пишеше своята голяма книга за звездите и за съдбата на народите...”¹

Петър Осоговски е Доростолски епископ, неговата църква е била в днешна Силистра.

Той е един от богомилските водачи със степен съвършени. Йерархично е епископ и отговаря за своята църква – с нейните презвитери, верни и оглашени. Над епископите в богомилската йерархия са били тримата Архиепископи Боян, Богомил и Гавриил Лесновски – с водач Боян.

Петър Осоговски, както и почти всички богомилски водачи, обикаля и пътува много - северна и източна България, в земите на сегашна Румъния, до самите Карпати, както и в Западна Русия.

Основава църквата в Доростол, където година след встъпването си става епископ. Основава също в Рига, Севастопол, Краков, Виена и Варшава, като в Краков, Виена и Рига е работил заедно с Епископ Симеон Антипа.

Петър Осоговски проповядва явно по улици, площади, църкви, събрания и е принуден да понася презрението и смеха на тълпата, упреци, груби обиди и мъки. Често е бил затварян и изтезаван, особено в Севастопол и Рига.

Той е бил типичен човек от народа, с искрен и жив темперамент, правдив и рязък. Петър Осоговски е бил женен и е имал две деца, но заради делото той ги е оставил. Тогава Боян увещава един стар дворянин да прибере жена му и децата му в Преслав и да се грижи за тях.

Хората са го имали за магьосник и знахар, и често са идвали при него за помощ.

Макар и писането да не е било неговата сила, Петър Осоговски е оставил две големи книги, които в момента се пазят в библиотеката в Малта, и говорят за неговия начин на мислене: оригинален и непосредствен. Според Николай Райнов едната има 384 листа, и е малък, грубо обработен пергамент - “кафяв с жилки”. Тя се нарича “Деномесечен Указател” и съдържа в себе си най-много от Богомилската Астрология.

В книгата, ден по ден се проследява цялата година : “с Кръговрата на Слънцето, шестте планети, Северната Колесница, Петела (Орион), Двете Рала (Андромеда и Касиопея), Кадилницата (Лебедовия Кръст), Птицата на Бога (Скорпион), Трапезата на влхвите (Северната Корона), Соломея (Волопас), Млечния път и Старците (Северната Змия)”.

Там има оригинални легенди, даващи съвсем ново разбиране на Звездните Митове.

Но пътя към богоподобие то не е лек - пред нас имаме един живот изпълнен с драматични обрати и събития – през страшните бездни на греха и насладата, до строгата сила на духа.

Още от малък Петър Осоговец има силни лечителски и ясновидски дарби, и с тях помага на много хора. Запален ловец, той попада една бурна нощ в кулите на болярина Пресиам – един старите вождове на цар Симеон.

Пресиам, обичащ ловците и самотен старец го посреща радушно – той не слиза често в столицата, защото не харесва мекушавия цар Петър. Но Пресиам има красива и очарователна дъщеря, и младия и буен Петър се влюбва в нея – силно и страстно.

Но майка ѝ – хубава и развратна ромейка също пожелава младия маг. Сърцето му е разкъсано от пагубната страст на тези две жени и отровата на силна наслада е плъзнала в душата му – Петър Осоговец води тежката битка със самия себе си. В трескавото му въображение се преплитат образите на тези две жени, а ежедневните му срещи с тях стават необходимост. Когато една вечер, в страстно безумие му се нахвърлят и двете едновременно, той се сепва и иска да се освободи от тях.

И ги отблъсква.

Но те не искат да го пуснат и настава борба: Петър вади стария си ловджийски нож. Когато напуска покоите им, те лежат мъртви и кървави – две блудници: дъщеря и майка.

Петър е съкрушен, духът му е сломен – а душата му опустошена.

Той напуска България и се запътва към далечни земи. Две могъщи сили се борят за душата му – лепкавата тъмнина на греха и светлите пориви на духа. Петър помни словата на княз Боян и свещеник Йеремя (Богомил), в паметта му изникват разговорите с Никита Странник и Василий Византиец – но сега те звучат някак далечни.

Страшна е болката в душата му и той отчаяно търси той лек: бягайки от себе си.

Една необикновена случка му помага : в далечна Сирия той чува за Пещерата на прокажения, и че там живее най-нещастния човек на земята. Петър Осоговец тръгва да търси този, който трябва да е по-злочест и от него.

Намирайки пещерата, той пада и се наранява сериозно и по-всичко изглеждаше че краят е близо.

Тогава чува глас от Небесата – Дух Божий се вселява в него и го напътства – така той намира прокажения – могъщ черен маг от Масър. Наказан за злоупотребата със съкровени и могъщи сили, покосен от страшна болест, от него бягат не само всички смъртни, а и самата смърт. По заръка свише, Петър му помага да умре, а благодарния нещастник му дава в замяна огромен пръстен с изумруд - пръстен, обладаващ магична сила.

Петър Осоговец се връща в България за да започне своята апостолска работа, като епископ на учението за Милостта Божия.

Когато византийския император Никифор Фокас подкупва княз Светослав да нападне и разграби България, Петър Осоговец се намира в Преславец – тогава голям български град на Дунава.

Бързо, предвожданите от Светослав таври и херсонци навлизат в България, като опожаряват и ограбват всичко по пътя си, и зверски убиват всеки който им се изпречи. Преславец е почти обезлюден – там са останали само старците, както и епископ Петър Осоговец заедно с 200 свои презвитери и верни – останалите хора са избягали. Ожесточени от липсата на плячка, варварите избиват останалите в града клетници пред обезлюдените къщи.

В нощта на техния пир, в двора на църквата „Св. Йоан Богослов”, богомилския епископ говори на своите, а словото му е изпълнено с духовна сила и огън. Изпълнени с Христово присъствие, апостолите на Милостта Божия отиват директно при княз Светослав – и сепват кръвожадните варвари наред безумното им пиршество. Отначало, невярващи на очите и ушите си, скоро таврите и херсонците завързват богомилите и запалват огнен кръг около тях, а Петър Осоговец нарича Светослав варварин.

Той е влачен до смърт от кон, и след това хвърлен в огъня при вече мъртвите си верни.

А херсонския войвода, взел от ръката му голям, изумруден пръстен, пада в краката на Светослав, покосен от проказа...

Разтърсен от смелостта и дързостта на тези бледни монаси, уплашен от магьосническата мощ на епископа, княз Светослав гледа втренчено пламъците – които сякаш стигат до самите звезди :

„... а България като Огнена Птица ще се възражда из собствена пепел, та до край на векове ще пребъде.

Защото – гаснат звезди една по една. Ала Божият Лентион ще свети вечно – и Млечният Път ще бъде свет саван на мъртвата вселена...”¹

Използвана литература :

1. Райнов, Николай. „Книга за царете”, Издателство Стоян Атанасов, София, 1918г.
2. Райнов, Николай. „Богомилство и Богомили”, неиздаден труд

Макрина

Ако се пренесем в 10-ти век, макар и само мислено, ще е съвсем ясно, че правата и статусът на жените в нашето общество са сериозно еволюирали от тогава.

И все пак, ако настроим машината на времето за дестинация България, в това отдалечено лето Господне, несъмнено ще се натъкнем и на едно сериозно явление в тогавашното ни царство – Богомилството.

Изпълнили и обединили горните стъпки, най-вероятно ще забележим, че сред водачите на богомилите е имало и жени.

Една от тях е Макрина.

Тя приема богомилско кръщение, когато е само на 16 и до края на живота си остава недокосната от мъж – нейното сърце е горяло само в огъня на делото, където е оставила ярка следа, видна и до днес.

След като приема степен «съвършен» и е била назначена за епископ на движението, тя става Михаил Унгарец – мъжко име, в един суров, мъжки свят. То ни нашепва и част от задълженията ѝ – на Макрина се пада територията на Унгарското княжество.

Там тя създава духовни центрове, организира и ръководи богомилските църкви, обучава и напътства верните последователи.

Исклучително ерудирана, с впечатляващ характер и знания, тя се радва на слава, далеч надхвърляща пределите на Унгария и България,

Многобройните ѝ книги имат още по-многобройни преписи, предавани от ръка на ръка из цяла Европа. Оцелелите от тях са намерили сетно убежище в студените, подземни хранилища на Малтийския орден*, където безмълвно пазят тайните на едно изчезнало учение.

В Малта до тях е успял да се добере проф. Николай Райнов и да ги резюмира в труда си «Богомилство и богомили», разбира се – неиздаден все още...

Богомилско, египетско, мексиканско и есениянско таро, кабалистичните елементи на учението, описания на посвещенията, връзката между Атлантида и богомилството, загадъчни легенди – един списък, който е малка част от това, което Михаил Унгарец е писала, и което ние не можем да прочетем.

Поддържала е активна връзка с различни духовни дейци из целия континент – така например, според Николай Райнов, тя е изпращала текстове на виден Марсилски презвитер, строг кабалист, които са запазени в Малта като книгата "За Петела и Млечния Път", 130 листа голям пергамент.

Макар и оскъдна, информацията за нея ни разкрива една изключителна личност, осветила с факела на знанието мрачния средновековен бит на хиляди, личност, получила огнена награда.

Михаил Унгарец е била призната от българската власт с мъчения, каквито трудно биха понесли и най-смелите мъже, и е изгорена жива в двора на манастира «Св. Параскева»**, заедно с много верни последователи.

Тя е Макрина – една свободна жена от 10-ти век, за която ние знаем малко.

** Тайни хранилища на ордена на Малтийските рицари, разположени в подземията на Малтийската библиотека. В самата библиотека входът, разбира се, е свободен.*

*** Манастирът, в който е поставено началото на богомилството, не е запазен до наши дни. Според Райнов, останките му могат да се търсят на северозапад от Преслав, в пещера, недалеч от града.*

Симеон Антипа и неговата историческа мисия

*"И някой от бъдещите ще върви върху
руините и ще дири скъпи съкровища."*

Симеон Антипа е богомилски водач и епископ, и една от най-интересните личности в нашата духовна и културна история. Той е сред седмината, които присъстват на една важна среща в църквата Св. Параскева, сградата на която не съществува вече. Датата е 13 април 928 г., а събранието е с участието на двама непознати и тайнствени сирийци. Може да се каже, че с това събитие се слага началото на богомилското движение и учението за Милостта Божия.

Симеон Антипа е бил известен като изключителен иконописец и миниатюрист, като дълго време е изучавал това изкуство в Атина, Византия, Флоренция и Венеция.

Един от най-активните епископи на богомилството, Симеон е работил предимно на територията на Полша, с център на дейността си в днешен Краков. Той постоянно е обикалял градовете, които днес наричаме Рига, Варшава и Виена, като поставя 35 презвитери да ръководят „верните” богомили и „слушателите” по тези места .

Но това, с което е най-характерно делото на Епископ Симеон, е историчността и книжовността. Той като че ли единствен от богомилите е държал да се гледа на ставащите събития и от дистанцията на времето, и да

се остави писмена следа за бъдещите поколения. По тази причина е изисквал от богомилските църкви да се съхраняват творенията на апостолите и да им се изготвят точни преписи. Може да се каже, че именно на тази негова дейност ние дължим всичко, което е стигнало до нас за Учението на богомилите – по-голямата част от свещените книги, които се пазят в Малта са негови, или копия, изготвени от него. Въпреки че заедно с други свещени книги те са пазени строго в подземията на Малтийската библиотека, писателят Николай Райнов успява да получи достъп до тях и да ги опише в свой, неиздаден труд¹.

Някои от тях са, например - 18-те легенди от Боян Мага, точно копие на изгорения оригинал; „Стефанит и Ихнилат” – която може да бъде наречена „богомилското Евангелие”, с коментари от Симеон Антипа; тайното Йоаново евангелие, също с негови коментари; 12 книги за „Брака” от Богомил, както и много рисунки и художествени образи.

Симеон Антипа е автор на единствената книга за богомилската история, наречена „История на Милостта Божия” и обхващаща периода 928 – 960 г. Тя е голям формат, около 270 страници и вътре има сведения за самото учение, учениците и тяхното дело, събитията и нещо много важно - вътрешната им връзка.

Епископ Симеон се е опитал да систематизира и представи цялото Богомилско предание в книгата си „Теория на Милостта Божия”, която включва мистериите, ритуалите и магичните догми на ранното Богомилство.

Други книги от богомилския апостол, които са запазени в Малта, са например "Книга на Пророчествата" – тайна версия на библейските пророчества и "Ледни Дихания" – магически заклинания и ритуал.

Тези, както и много други книги, служат като основа и безценен извор за богомилските креации в Европа – катарите, албигойците, розенкройцери, патарени... А знаем, че в люлката на именно тези учения се заражда Европейският Ренесанс.

Изводът, че ролята на Симеон Антипа в европейската история е огромна се налага съвсем естествено – както казва Николай Райнов : „Защото онова, което той скицира като деяние и подвиг на първите 32 години, разрасна и храни народите цели четиристотин години.”¹

По инициатива на Симеон и Петър Осоговец (друг богомилски епископ) руснаците приемат християнството. Това става по времето на византийския император Константин, който изцяло подкрепя и закриля богомилите. Предоставил управлението на жена си Елена и министрите, императорът се занимава главно с проповеди, изкуство и книжовни занятия. Самият той става кръстник на руската княгиня-регентка Олга, която приема християнството във Византия през 956 г. Това позволява на богомилите да започнат работа в руските владения, преди официалната църква да сложи ръка върху духовния живот на тези области.

Но минава времето на император Константин VII Багренородни.

Когато започват гоненията, кладите и убийствата, един по един богомилските епископи и архиепископи заплащат с живота си за това, че са дръзнали да разкрият на хората истинското Христово Учение. Епископ Симеон е последният останал жив от водачите на движението, когато е заловен и затворен в църквата Св. Параскева. Там той е измъчван и изтезаван повече от година – знаейки кой е, мъчителите са искали да се

доберат до богомилските книги. Той е бил поставян върху горещи въглища, наливали са разтопено олово в носа му, а накрая са отрязали и езика му. Дори самият патриарх Дамян е отвратен и ужасен от зверските мъчения.

Но богомилският мъченик отказва да предаде книгите и своето Учение.

Епископ Симеон Антипа е изгорен на 17 ноември 972 г. – на същото място, където преди това е бил изгорен Архиепископ Богомил.

За нас остава скромния дял да почетем живота и делото на този, който ни дари скъпия спомен за един духовен подвиг :

"Аз искам да запазя като скъп спомен на поколенията онова, което извършиха някои; аз искам да дам назидание там, дето смътната памет ще си спомни само метеж и позорно деяние; когато говорят: те бяха съблазнители и духовни лихсимци; аз искам младите да дадат правдивия ответ: Ние знаем какви бяха те - ние знаем за какво умряха!"¹

¹*Цитатите са от неиздадения трактат на Николай Райнов "Богомилство и богомили"*

Света Теодора – пътят на една блудница

Това е историята на една жена, която можем да наречем убийца, блудница, царица и светица – една жена, за която знаем малко.

Може да се каже, че животът на света Теодора е летопис на една раздрана от греха душа, вкусила от всичко, което света може да ѝ предложи, за да се върне към това, за което винаги е жадувала.

Родената в дома на пристанищен кръчмар Анастасия пие с пълни шепи от разкоша на византийския двор като царица Теофана, но намира гибелта си на големия площад в Преслав и бива наречена Теодора. Съпругата на император Никифор Фокас се е славела с поразителна красота и не случайно е била наричана "втора Елена". Всъщност младата търговка на вина се възкачва на престола преди Никифор, като съпруга на император Роман II Лакапин. Страстно влюбена във Фокас, коварна и властолюбива, тя отравя Роман и след смъртта му става регентка. Самият Никифор е талантлив пълководец, ползващ се с подкрепата на войниците си, и лесно се справя с последната останала пречка към двореца на Порфирородните - стария му враг, патриция Йосиф Вринг.

Съвсем скоро след това Никифор Фокас се жени за Теофана и е коронясан за император. Той назначава за началник на флотата последния останал жив богомил във византийския двор – Никита Странник. Воин и черноризец по душа, новият император рядко и сдържано дарява огнената си съпруга с ласка, и се отдава най-вече на молитви и пост. И никак не е чудно, че скоро тъмната кожа и гъстите черни коси на един от неговите

пълководци - арменеца Йоан Цимисхий ѝ напомнят за бурната наслада на нощта. Така Теофана е отново заслепена от безумна любов. С добре премерени ходове, Йоан запленива сърцето ѝ, и тя не разбира истинските му мотиви – жажда за мъст и власт. В това време, Никифор Фокас, вече предупреден от незнаен монах за скорошната си смърт, панически строи бойни кули и се огражда с тежка стража. Той прокужда Йоан Цимисхий от двореца и го командирова в далечните азиатски провинции на империята. Но страстта на царицата към снажния арменец се усилва още, и тя ходатайства за връщането на Цимисхий.

Императорът подозира, че се готви заговор, но не знае, че тайно, всяка нощ Йоан Цимисхий и Теофана сплитат тела в любовен танц. Той не предполага, че ще бъде предаден не от друг, а от собствената си жена.

Царицата помага на арменецата и заговорниците, като ги вкарва тайно в двореца и им осигурява достъп до покоите и спалнята на владетеля. Добре и хитро организирано, покушението срещу Фокас е успешно. Чак когато го вижда, посечен и потънал в локва от кръв; когато я жегват застиналите, студени усмивки на заговорниците, Теофана започва да усеща какво е сторила. Не след дълго подозренията ѝ се потвърждават - Йоан Цимисхий никога не я е обичал.

Болката ѝ на отхвърлена и излъгана жена е примесена с неутешима скръб по Никифор – тя жадува да се озове в прегръдката му отново. Изцяло съкрушена, царицата понася още един тежък удар – новият император я гони от двореца и тя е заточена в манастир, където роби и нубийци блудстват с нея и я насилват. Въпреки, че е държана в строг плен със забрана за излизане извън пределите на светата обител, тя, предрешена

като войник, успява да избяга. Същата вечер Йоан Цимисхий дава прием в чест на пратениците на българския цар Петър. Преоблеченият воин прави силно впечатление на императора и той го кани на приема, като даже го кара да му изпее нещо пред всички. Теофана познава много добре вкуса на Цимисхий и красивия ѝ глас донася любимата му песен. Но удоволствието на Йоан не трае дълго - бившата му съпруга завършва с тъжна балада за убийството на Никофор Фокас. Залата застива, всички разбират кой се крие зад доспехите. Йоан Цимисхий свежда поглед към земята, а царицата бързо напуска двореца.

Княз Бенеамин, който е сред пратениците на Цар Петър, веднага иска разрешение от императора да напусне пиршеството и настига Теофана. Тази среща я разтърсва, защото византийката дълго време е копняла за ласките му и неведнъж го е канила в покоите си. И с ридание започва да го укорява, че късно я търси за любов - бисерите на душата ѝ са разграбени, тялото ѝ поругано, а на престола седи вече друга жена. Но Боян не отива при нея за плът – той ѝ говори за нещо далечно и непознато, нещо което я пленява и тя чувства близко. Строгийт му глас пронизва изтръпналото ѝ сърце и буди непознато усещане - болка и радост се сливат в едно. Унесена, Теофана притваря очи, а Бенеамин си тръгва безшумно – както е и дошъл. Тя разбира, че само една тайна не е разгадала – тази на страданието.

Не след дълго стъпките ѝ я водят до България – земята, която някога е презирала.

С разранени, боси крака, тя скита по българските планини, за да търси това, което е загубила. И когато среща първите богомили тя още жадува за тъмните очи на Боян. Но не знае, че никога вече няма да зърне княза, не и на този свят. Наистина, странна участ свързва тях - страшната блудница и

девствения маг: във Византия ще умре от българска клевета съзрцателят, а Теофана ще намери смъртта си в Преслав по ромейска повеля.

Това, което вижда в тази чужда, корава земя я разтърсва дълбоко. Гладни, парцаливи хора, криещи се в гори и планини, сплитащи костеливи ръце в молитва. Мрачни сенки на мъже, жени, старци и моми, те се молят за тези, които ги гонят, те се молят за България, която осиротява. Богомилите приемат Теофана радушно, като блудна дъщеря, завърнала се в бащиния дом. И там, в хралупите на българските балкани една царица разказва с ненавист за Византия, където е грешила цял живот; говори за злато, накити и съблазън; за суетна власт и нечути престъпления. Там, в дивите гори, тя ридае, а с нея плачат и богомилите. С нея се молят, нея утешават.

А очите ѝ срещат очи, които с радост отиват при вериги и тъмници, които не се боят от огън и клади. И тя не забравя тези, които я посрещат като робиня на Исус, не забравя думите им – „Меч се остри за тебе тук – на земята, а там – на небето – се плете венец!”

Теодора отива в Преслав даzakлейми боляри и сановници, църковници и патриарх; да изобличи предателството и порока. В деня, когато последният апостол на богомилството, летописеца на движението, Симеон Антипа е обгърнат от пламъци на площада в Преслав, тя пада, посечена от меч. Но там не я познава никой, само един глас пита отдалеч:

- Не е ли тази Теофана, развенчаната царица на Византия?

Използвана литература:

1. Райнов, Николай; „Света Теодора” - „Видения из древна България”; Издателство Стоян Атанасов, София, 1918 г.
2. Райнов, Николай; „Богомилство и богомили”, неиздаден труд
3. “Разказ за цар Фокас и за братята му, как ги погуби в една нощ кръчмарката Теофана” (новоб. превод у Й. Иванов, Староб. разкази)
4. Уикипедия

Никита Странник

Придворен магистър при императорите Константин VII Багренородни и Роман Лакапин, управител на Източните имперски владения при Константин, началник на флотата при император Никифор Фока, по произход патриций, а по призвание богомилски епископ, Никита Странник и изключително интересна фигура.

Основава и управлява богомилски църкви из цяла Византия, а сред няколкостотинте му ученика има боляри, войници и редица благородници. Той е с широка обща култура, тънък познавач на философията на древния свят, на творенията на различни мистици и църковни писатели, на източните учения и мъдрост. Наблягал е на тайната на мълчанието, като абсолютно необходимо качество за всеки, тръгнал по тесния път на посвещението и духовното ученичество.

Според проф. Николай Райнов някои от книгите му още се съхраняват в подземията на Ордена на Малтийските рицари: четири от 109-те му Увещателни слова - "Увещателно слово към народите", "Увещателно слово към островитяните", „Увещателно слово към царете" и "Увещателно слово към свещениците", както и две от 17-те му Посветителни слова, произнесени на остров Крит.

Изобщо църквата в Крит, създадена от самия Никита, е била много важен богомилски център по онова време и поради тази причина, през 968 г., като командващ на имперската флота, Никита Странник превзема острова

и го прави част от Византия. Но това съвсем не е единствената победа на този талантлив реторик и майстор на притчите - и араби, и арменци, и турци са покорени от пълководеца, стигнал с корабите си чак до Тигър и Ефрат.

Но новозавладените територии ни най-малко не задоволяват имперския апетит на Никифор Фока, напротив – той решава да нападне и България. Предупреден от Боян Мага за намеренията на Никифор, Никита нахълтва в покоите му и в гнева си го нарича варварин, изменник и предател.

Датата е 12 декември 967 година и се помни от богомилите, защото миг по-късно епископ Никита Странник пада убит от ръката на император Никифор II Фока.

Теодор Преславец

Никак не е лесно да се пише за човек, оставил жена и три деца в името на дело, в което е вярвал с цялата си душа и сърце. Трудно е да се съживи доброволно пожертван живот, дори за всесилното перо.

Никак не е лесно да се пише за човек, потърсил усамотението не в пустинята, а сред хорските страдания, сред плач, разпътство и пролята кръв. Трудно е дори за най-талантливите, още по-трудно е за мен.

Епископ Теодор Преславец, дясната ръка на Йеремия - Богомил, вдъхновителят на църквите в Атина и Прилеп, обаятелният оратор и даровит писател, майсторът на притчите, като че с лека ръка избира мъчителната борба пред личното щастие и семейния живот. Цяла Южна България, а и земите отвъд, са огласени от силните му слова и беседи, разтърсили не една душа от лепкавия средновековен унес.

До нас негови произведения не са стигнали, но според проф. Николай Райнов, в Малта се съхраняват някои от творбите му – „42 беседи, наречени *"Тълкувание на Исусовите притчи"*, онези странни по разбиране и език 13 *"Катехизически поучения"*, назовани *"Думи по притчи Соломонови"*, както и класическите четири *"Беседи по Начертанията на Апокалипсиса"*.

„Пази се, бди, защото нечистият е около тебе всеки миг - и ти ще бъдеш измамен; когато спиш, плевели ще посее в нивата на твоето сърце, а и в нивата на твоето деяние - също.“ – предупреждава младият епископ своите ученици – *„не мисли за печалбата и не роптай, той равно*

награждава; когато и да се върне блудният син, изходил грехове и позор, той ще бъде пръв на пира в бащиния дом.”

Но както дърветата поемат яростта на бурята, гърма и вятъра и пазят пълзящите храсти, така нито Теодор, нито хиляди други ще успеят избегнат огнените прегръдки на кладите или хладните железни остриета.

И църквата „Св. Параскева”, която е символ на началото за всички богомили, е орисана да бъде краят за мнозина.

Именно там, в двора на светата обител, пламъците, с кървав танц, обгръщат и Теодор Преславец, епископът на юга.

Светомир Македонец

Живеем в свят, преливащ от средства за комуникация, които освен че често ни ядат от времето, още по-често ни го спестяват. Благодарение на тях сме по-ефективни в работата, по-гъвкави и бързи в изпълнението на различни задачи, по-мобилни и пътуващи.

Светомир Македонец се справя с колосална по количество и качество работа, при това без помощта на интернет, кола или самолет. Обикаля и създава църкви в толкова градове в Европа и Азия, че няма да ми стигнат мястото и нервите да ги изброя, но в името на изложението ще маркирам някои от тях.

Всъщност място имам, ето ги всички:

Склина (сега Салона в Далмация), Кьолн, Вреслав, Бруга (Брюгга), Бергама, Мадрид, Флоренция, Динец (сега не съществува, в Южна Франция), Скробела (сегашна Бруса), Горни Понт (северно от Букурещ), Долни Понт (в сегашна Бесарабия), Летцина (сегашно Фиуме), Наполе (Неапол), Равена, Ипон, Скоция (на остров Милет), Сиракуза, Пиза, Аргос, Лемнос, Верховиц (Южна Русия), Зиденец (Моравия), Сиелово (разрушен, южно от сегашен Берлин), Брода (Северна Италия), Дземли (Унгария, източно от сегашна Будапеща), Горни Ростов (Ростов на Дон), Дсетрийс (южно от Дрезден), Вахия (Ирландия), Селинец (Моравия), Келтона (северно от сегашна Салмалка), Хуза (южна Германия), Генуа, Тулуза, Сабона (сега Лисабон), Филипопол, Търновец (по Горни Вардар), Лимс, Алхабад (Индия), Стебниц (сегашна Бохемия), Макайя (на остров Цейлон), Адрианопол.

Тези места са били за него поле за интензивна духовна и организационна работа, свързана с много проповеди и напътствия, както и с усвояването на различни чужди езици. При все това той е намирал време, сили и вдъхновение да пише.

Според проф. Николай Райнов в Малта се съхраняват 6 негови книги и 493 писма към различни богомилски църкви. Писмата са с пояснения към широк спектър въпроси – богомилски легенди, космогония, магия, алхимия и морална чистота. А в допълнение към абзаца за обема работа, само ще спомена, че 6-те книги съдържат 4320 листа.

Името сравнително ясно указва откъде произхожда епископ Светомир, като Южна Македония си остава и основно поле за неговата дейност. С благороден произход, външен болярин и комитопул на племето сагудати (живели край Вардар), Светомир Македонец е бил богат и образован, на младини е пътувал много и е участвал в ред войни, преди да се отдаде на богомилството.

Успял да опази животът си в кървави сражения и схватки, той не съумява да стори това като епископ на кроткото богомилско движение – съдбата му не е по-различна от тази на другите водачи.

Светомир Македонец е изгорен на клада, заедно с 12 негови презвитери и 93 верни.

Василий Византиец

Василий е единственият сред епископите, имал щастието да се сближи с Боян, далеч преди началото на движението.

Талантлив скулптор и мозаист, неуморен и изкусен преписвач на ръкописи, той е работил с Боян още по време на магнаурските му дни във Византия.

Бъдещият богомилски епископ, по произход малоазиец, е бил изключително впечатлен от способностите, ерудицията и личността на младия български княз. Неговата привързаност и преданост, както и искреното му страхопочитание, не остават незабелязани от Боян Мага и той печели доверието му, а впоследствие и високата богомилска степен.

Главен управител на императорския двор при Константин Копроним, Василий всъщност е напълно и изцяло отдаден на движението. Изпратен като епископ на Кипърската църква, той постига много в разпространението, ревностното приемане и разбирането на учението сред островитяните.

Малта, Крит, Александрия, както и много малоазийски градове са посетени от епископа в неговото дело, като той активно е помагал в управлението на църквите им. Според Николай Райнов днес в Малта обаче не се съхраняват негови книги, а само преписи, които е правил. Посветен на практическа и духовна работа, на беседи и устни разяснения, Василий Византиец не е оставил писмено слово.

Малоазиецът обвързва тясно живота си с Боян и движението - с Боян и движението е свързана и неговата смърт. Отишъл на посещение при своя водач във византийските тъмници, той е намушкан и арестуван от стражата.

Още същия ден, 10 март 961 г., раненият епископ Василий Византиец е изгорен във вътрешният двор, в присъствието на Патриарх Теофилакт и Император Роман Втори.

Йеремия - Богомил

Той е най-известният богомил – за него сме чували, за него сме чели, макар и най-вече от смъртните му врагове. Знаем го като поп Богомил.

Дясна ръка на Боян Мага, той всъщност се казва Йеремия, и е един от най-дейните и отдадени разпространители на идеите на Учението, автор на множество книги и свещени текстове, ръководител на редица богомилски църкви и центрове, неуморен апостол, познал хиляди прашни пътища из България и цяла Европа.

Боян се свързва с него чрез Патриарх Стефан още през 928 г., за да го покани на среща с двама тайнствени сирийци в манастира Света Параскева – среща, която поставя началото на Богомилството. Среща, след която те са неразделни в делото.

В йерархията на движението той е най- високо, заедно с водача Боян и донякъде Гавриил Лесновски – т.е. архиепископ, и въпреки че до края на живота си остава презвитер в официалната църква, тя не само не оценява духовния му гений, но нещо повече – слага край на земния му път и полага усилия да бъде очернен поколения наред. Усилия съвсем успешни.

Ето и някои книгите от Йеремия-Богомил, според големия изследовател на движението, проф. Николай Райнов:

- Дванадесет книги за Брака на Богомил, писани под диктовката на самия Богомил, украсени с 48 миниатюри, изразяващи мистичната Сватбена Вечеря на Исуса Христа;

- Двадесет и девет легенди:

- 1 . Изгонване на ангелите;
2. Кръстир дърво;
3. Въпроси на Балкиза;
4. Слизане на Исуса в ада;
5. Ходене на Богородица по мъките;
6. Митарственик;
7. Соломоновият Храм;
8. Виденията на Йоан Кръстител;
9. Повест за Чашата;
10. Деяния на Йосиф Ариматейски;
11. Въпроси на Пилат;
12. Образът на Абгар;
13. Повест за Ева;
14. Слизане на Бога по земята;
15. Архангел Михаил и Сатанаил;
16. Създаването на Рая;
17. Каин гради град;
18. Книга на Енох;
19. Борба на Якова с Бога;
20. За потопа;
21. За Голгота;
22. За детинството Исусово;
23. Магични молитви на св. Поликарп;

24. Битие на св. Богородица;
25. Създаване на звездите;
26. Странстванията на Балкиза;
27. Повест за Мелхиседек;
28. Пророк Елиас;
29. Откровение на апостол Павел.

Прищявка на съдбата, тя отново забулва в тайна живота на човек, чието дело е огромен тласък за развитието на хората, осветил с ярка факла тъмните им средновековни дни, нахранил със собствената си плът ненаситния огън на свободата.

Идва денят, в който Патриарх Даниил и презвитер Козма успяват да убедят нерешителния цар Петър, че именно богомилите, а не слабото му управление са причина за народното недоволство, метежи и бунтове. След като не успява да намери Боян, царят вика на разпит Богомил и го посреща с тежки обвинения. Ето какво, според Николай Райнов, му казва Богомил в края на срещата:

"Ние сме християни - казва той - ние се мъчим да заслужим Божията Милост с дело, думи и мисъл. Ние нищо скверно не вършим. Нищо от учението на Христа не отричаме, ни изменяме; ние живеем онова, което са живеели първите апостоли. Проповядваме словото на спасението и пазим христовите овци, разделени на оглашени, верни, избрани и съвършени. Ние сме Божиите кучета, които разкъсват всеки вълк. Ако царете и патриарсите идат да грабят стадото, те са вълци и ние ще разкъсаме и тях."

Около 40 лета след създаване на движението настъпват кървавите години на гонения и ужас – държавата става палач на най-видните си синове. Хиляди са затваряни, измъчвани, посичани. Водачите са сред тях.

След дълги мъчения сред плесен и плъхове, не промълвил и дума за „вълшебните“ книги, на 25 януари 971 година Архиепископ Богомил е изгорен на големия преславски площад, пред многобройна тълпа от сиви очи, попиващи последните капки живот на стотици невинни богомили.

А аз ще си позволя да завърша с думите на Стоян Ватралски:

„От своя народ, благодарение на злочестото византийско влияние, тоя великан е нещо по-зле от отречен, нещо по-срамно от забравен.“

Богомилите и „Стефанит и Ихнилат”

Историята счита, че „Стефанит и Ихнилат” е преведена на български през 13 век, на база на гръцкия вариант, който пък е бил поръчан от император Алексей I Комнин през 80-те години на 11 век. Книгата е също така една от свещените за богомилското учение.

Липсват данни дали богомилите са направили по-ранен превод на преданията, но те са ползвали това, което получават през 928 г. от двамата непознати сирийци, при основаване на движението в манастира св. Параскева.

Няма как да сме сигурни дали това е вариантът, известен като „Калила и Димна”, който и до днес се приема за едно от най-забележителните произведения на арабската средновековна литература. Най-вероятно не е, но определено трябва да се отбележи, че именно „Калила и Димна” е използвана от византиеца Симеон Сит, за да се появи на бял свят „Стефанит и Ихнилат” на гръцки, който, както стана ясно по-горе, е родителят на българската версия.

Ако направим крачка назад, ще разберем, че благодарение на един сириец - несторианин, известен като християнският свещеник Буд, около 570 г. вече има превод на старосирийски, който е в десет части и се счита за изключително близък до санскритския оригинал. А в случая, под названието „санскритски оригинал” са скрити версиите на загубения първоизточник – „Панчатантра”.

В този ход на мисли е съвсем възможно копието на двамата страници от Изток в Св. Параскева да има съдържание близко до това, което е изписало перото на преподобния Буд.

Но в крайна сметка, от двете версии, ще изберем трета. Според един от най-големите изследователи на богомилите, проф. Николай Райнов, те получават различен вариант на легендата, и в случая е най-удачно е да прочетем самия Райнов:

В богомилската легенда "Стефанит и Ихнилат", където Бикът /Земята/ и Лъвът /Огънят/, символизиращи Двата полюса на Мировата Змия, водят беседа, се казва:

"... Да, ти ще влезеш. В най-съкровено ще влезеш ти: но – дали Езикът ти носи язвите на света, дали Бедрата ти знаят проказата на чуждия грях, дали Шията ти усеща студеното острие на ножа, който виси над човешката престъпност? И ти намажи с Елей рогата си; на бедрата ти ще сложат подпоясник от бодлива Папрат; на гърлото ти – верига от Скорпии, на твоето виме – венец от Змии...И започни навлизането в Долината на страха, догдето твоята желязна подкова стане Змия, гвоздеите – Язви, юздата – Жило, поводът – съскащ разцепен Язык, хомотът – паст на гладен Лъв...И започни навлизането, за да спреш в часа, когато заговори Вселената, когато цялата Вселена заговори, че е тъмно, че е много тъмно на Земята, на Небето, в Бездните и в поднебесните Щерни...И тогава започни да се отдалечаваш...!"

„...Според "Стефанит и Ихнилат", Седем Царя търсят любовта на Балкиза, а Соломон е осмият. Но деветият цар само ще я овладее - неговото име е Горатремас и числовното му значение е десетка - числото на Осъществено Творческо Слово, отдето ясно личи, че Балкиза е съпругата на

Възкръсналия Христа, Суламит - по египетската традиция. Защото :
 $3+70+100+1+300+100+5+40+1+200=320=10$, а десетката е ключът на
Великото Дело във Вселената...”

И нещо много любопитно, а именно данни за книга с коментари за
„Стефанит Ихнилат”, написана от Боян Мага и озаглавена по същия начин:

„...Освен това, тъкмо тогава Боян написал бележитите "Предания за
Стефанит и Ихнилат", които са най- добрият и най-дълбокият коментар за
легендата под същото име, 12 книги, 800 листа, диктувани на четиримата
ученика: Симеон Антипа, Никита Странник, Василий Византиец и
Хамерун Добровнички. Книгата е писана пет месеца. Подвързана с кожа от
девствен бик, окована в злато, украсена със седем скъпи камъка, тази книга
сега краси един олтар в Малта, в залата на посветените...”

В заключение и за сравнение, ще се върнем на българския превод на
„Стефанит и Ихнилат”, който, макар и различен от варианта, ползван от
богомилите, неизбежно е роднина на индийския сборник „Панчатантра”.

Повестта е изградена от отделни фолклорни разкази за животни, които,
макар и незабележимо, са споени в едно цяло. Те биха изглеждали твърде
наивни пред критическия съвременен взор, но не трябва да забравяме, че
именно чрез универсалния образен език на приказките и притчите,
мъдреците и посветените от различни епохи за завещавали посланията си
на човечеството.

Ето и цитати от старобългарската версия, в превод на Светлина Николова:

„Заедно с другите животни там се намирали и два звяра: единият наричан Стефанит, а пък другият – Ихнилат. Те се различавали помежду си. И двамата били мъдри, обаче Ихнилат бил някак си лукав по душа и умеел да постъпва така, че да постига целта си.

...

Майката на лъва рекла: „Чух от един, който заслужава доверие, че Ихнилат е оклеветил пред вола поради завист.” А лъвът попитал: „Кой е този, който ти каза?” Тя отговорила: „Трябва да се запазват тайните на онези, които обичаме, защото който не пази тайна, безчести своята съвест и посрамва доверието.”

Това е „Стефанит и Ихнилат” – между добродетелта и безчестието.

Използвана литература:

1. *Светлина Николова - съставителство, предговор, новобългарски превод и коментар; „Стефанит и Ихнилат” - „Видения из древна България”; Издателство ИК "Гал-Ико"*
2. *Райнов, Николай; „Богомилство и богомили”, неиздаден труд*

Богомилите и силата на мисълта

Днес е модерно да се говори и пише за силата на мисълта, за това, че творческата мощ и потенциалът да сме свободни и щастливи се таят вътре в самите нас, но не би било честно да твърдим същото за мрачните времена на Средновековието.

И който е дръзвал да оспори църковно - религиозните догми е заплащал твърде скъпо – с живота си. Щастливци сред подобни смелчаци са Богомилите, защото пламъците от кладите им разпалват огъня на Реформацията, осветил и изгорил безумието и жестокостта на тъмната епоха.

Но идеята ми не е да правя обзор на Богомилското учение, и за да бъда коректен към заглавието, минавам незабавно към темата.

Степените са им били три – оглашени, верующи и свършени. Първите, понеже са били главно слушатели, ще оставим настрана и ще се насочим към вярващите и тяхната основна задача – нравствена чистота. Пречистването и себевладеенето са били основен критерий, за да могат да бъдат избрани и посветени в степените на свършенството. Защото там се е усвоявала силата на мисълта, често наричана и магия, а боравенето с нея било голяма отговорност и изкушение. Ако не вярвате, спомнете си джедаите. Шегувам се.

Всъщност не се шегувам – тези, които използват енергията за корисни и манипулативни цели ги наричат ситски лордове, но всеки има свободата да избере от коя страна на Силата да застане.

Богомилите са насочвали съзнателно умствената си и духовна мощ за въздействие и помагане, както в личен, така и в социално – обществен план.

Но за тази цел мисълта, освен пречистена, трябва да бъде и силна, иначе всичко се свършва с мечтите, а не се явява в материалния свят, както те са искали.

Сред методите, които Богомилите са използвали за пречистване и усиляване на мисълта, са:

- Посрещане на изгрева на Слънцето
- Възприемане на природните сили като живи; единство на духовното и материалното
- Музика и свещени песни
- Вегетарианска храна и водене на природосъобразен живот, използване на билки
- Изучаване на различни „тайни” науки
- Молитва и медитация

- Символично и творческо тълкуване на Писанията

- Активно участие на обществената и социална сцена, живот в комуни, братски обяди и вечери и т.н.

- Практикуване на сакрални ритуали и използване на различни магически символи – Пентаграм, Свастика, елипси и концентрични окръжности

- Често ходене в планините, считали са ги за резервоари на жизнена енергия

Учителя Петър Дънов за Богомилите

Още в старото българско царство тогавашните водачи изгониха богомилите, които бяха носители на едно велико учение за реформирането на живота и социалния строй по най-идеалния начин, но за това изгонване българите платиха с пет вековно робство под турците, защото когато един народ не приеме Великото, Божественото Слово, което му се праща от провидението, и не приложи това Велико Слово в живота си, бива изоставен да понесе последствията на своята неразумност и тогава го постига най-голямото зло. Изгонените от България богомили занесоха своите идеи и културата си на Запад. Народите, които разбраха и приложиха на практика идеите им за социални реформи, процъфтяха. А сега, ако българите разберат грешките на своето минало и не повторят същите грешки спрямо сегашните идейни течения, ще имат много по-добри резултати в обществения си живот. (1)

С какво може да се похвали българският народ? Де са великите хора на българите? Каква велика идея внесоха те в света? Ще кажете, че те прогониха богомилите. Преди всичко богомилите не бяха тяхно произведение. Те донесоха едно ново учение за българите, но българите нямаха търпение да дочакат края на това учение. Те и досега се стремят всячески да доказват, че богомилите са развалили България. Това е една голяма лъжа. Целият европейски свят знае, че богомилите бяха отлични хора. А сега нито една българска глава не може да се убеди в това, че богомилите са добри хора. Защо трябва да се поддържа тази лъжа? Ако наистина богомилите съсипаха и развалиха България и ако това е един

факт, добре. Но ако това е един неправилно приписан грях по отношение на тях, питам тогава това в тяхна чест ли е.(2)Ето, нашето духовенство и досега още има лошо мнение за богомилите. Казват, че богомилите станали причина за страданията на българите. Те са виновници за нещастieto на българския народ. Те поставят богомилите виновни за всички престъпления. Така и нашите журналисти ме учудват. Например, един български вестник пише, че някой дъновист убил сръбския крал.(3)

Гледам, в България от толкова години обвиняват богомилите, че съсипали България. Богомилите не съсипаха България. Може да имат богомилите някаква погрешка, но за съсипването на България е причината българският народ. (4)

Вие – търновци, едно време гонихте богомилите и оставихте предание за тях, че са били много лоши хора. Не е вярно. Аз сега чета техните анали и виждам, че са били много добри хора.(5)

Всички онези сили, които са вложени в тази страна, сили за култура и за прогрес, са били спъвани. Богомилите дойдоха в България с цел да проповядват канализацията, да покажат пътя на хората, но ги прогониха. Само истинските поети, писатели, философи, талантиливи и гениални хора са в сила да отворят пътя, да се канализира човешката енергия.(6)

Хубаво, я ми кажете, где е велика България тогава? Преди 500 години, като дойдоха богомилите, всичките ги разпръснаха, избиха ги. Какво стана с България? Духовенството имаше много хубаво желание, да спаси народа. Спаси ли го? – Не го спаси.(7)

Българите 500 години не могат да ги убедят, че богомилите били пратени от Бога. Казват: „Еретиците станаха причина България да пропадне.“(8)

България за лошите си мисли към богомилите петстотин години беше в робство.(9)

На всички рекохъ да излизате прѣзь мѣсець май на слънце, да наблюдавате изгрѣва му, то да не ви заварва въ легло, а други, които ви гледатъ, казватъ: „Е, тѣ сѣж богомили, кланятъ се на слънцето.“(10)

Е, хубаво, аз ще ви приведа следното: от 1,500 години насам българите са направили 150 войни. Питам: За тия падения и нещастия на България аз ли съм виновен? Едно време, казвате, дошли богомилите. Но защо да не се признае фактът, че богомилите бяха едни от най-благородните, най-добрите хора? Може да е имало и лоши хора между тях, но както ги зная аз в онова време, както ги проверявам, между тях имаше добри хора.

Ние искаме на страдащите да помогнем, а след това на онези, които не страдат. На тях трябваме ние. Това сме ние. Можете да кажете, че ние сме богомили. Ние сме служители на Бялото братство, искаме да изпълним Христовия закон, който Той положи преди 2,000 години.(11)

Затова някои твърдят, че човек е разделен между Бога и дявола. Тази е причината, където човек върши и добро, и зло. До кръста човек принадлежи на Господа, а от кръста надолу – на дявола. Така са мислели и някои от старите богомили. Окултистите дават друго обяснение. Каквито обяснения да съществуват, злото си остава зло. Дяволът се заел с невъзможни за него неща.(12)

Като дойде Христос на земята, убеди ли евреите в истината? Приеха ли те учението Му? – Не Го приеха. Богомилите убедиха ли хората в правотата на своето учение? – И те не можаха. Питат: Кой са богомилите? – Всички хора, които носят добри, светли идеи, са богомили. Те са носители на новата култура. Който не знае това, казва, че богомилите развращавали народа. Не, те са оправяли света. И Христос е богомил и, за богомилското Му учение Го разпнаха. Днес, всички християни, всички народи се крият под епитафията на този Богомил. - Защо се крият под тази епитафия? – Защото тя ги храни.(13)

Богомилите едно време работиха и понеже българите не бяха готови, паднаха под робство. Богомилите отидоха горе и сега, като се освободи България, пак дойдоха. Това е, дето се казва: слизане и качване. Те са сегашните ученици на Бялото Братство. Комунизмът е социално учение на физическия реален живот. Комунистите са най-външният кръг. Като се качат по-горе, те ще се приближат до богомилството. Комунистите не защитават богатите, но бедните. А в Писанието се казва, че Бог е Бог не на богатите, но на бедните и слабите.

Богомилите (в широк смисъл на думата) са били в Египет, Асирия, Вавилон, Персия, Гърция и пр. Те са били там в разни свои прераждания. Във време на Христа са минали в Палестина и от там пак в Гърция, от Гърция в Рим, Англия, Германия и пр. Богомилите (в широк смисъл на думата) се разделят на три клона.

Богомилите не са били мирен елемент. От България са отишли във Франция, Англия и много други страни. След откриването на Америка те са отишли и там. Богомилите са били много смели. Ние ще изнесем

данните. Те ще кажат: “Докажете го исторически”. А ние ще кажем: “Опровергайте го исторически”. Законът е такъв: “Дето е текло вода, пак ще тече”.

Богомилите сега идат отново и животът сега минава в нова фаза. (14)

С какво може да се похвали един българин? В него трябва да има благородство. Какво е направил той за света? Българите направиха за света нещо чрез богомилите. Това, което изнесоха българите, е принципа на Свободата.

Кое е същественото за българина? Той е най-твърдият елемент, който съществува. Българинът се отличава с голяма твърдост, упоритост. Всеки човек, който слиза на Земята, трябва да мине през българите, за да добие твърдост, да му ударят печата на твърдостта. Най-доброто семе, което расте, е българинът. Богомилите са дошли тук, за да придобият това качество - твърдостта, за да проповядват после добре Божественото Учение.

Кои са причините за робството на българите под турците? Причината е в отношението на българите към Бога - нарушение на отношението им към Бога. Както евреите: като нарушиха своите отношения към Бога, дойдоха страданията. Всички страдания на народите идат от нечисти мисли, желаня и постъпки. Българите бяха 500 години под турско робство - наказание за гонението против богомилите.

Един брат попита:

- Богомилското движение има ли връзка с нашето движение?

- Ние не сме били фаза на някакво течение. Ние сме извор, който е излязъл от Бога. Други течения са излизали от нас, но ние не сме излизали от друго течение. Богомилите имат сходни черти с нашето течение. Понеже както богомилското движение, така и нашето, идат от един и същи велик център на Бялото Братство.

В миналото ние сме се проявявали по един начин. В бъдеще ще се проявяваме още по-съвършено. (15)

Източници:

- (1) „Влиянието на Слънчевата Енергия” - В Царството на Живата Природа
- (2) „Чуха, че иде Исус” - Десета неделна беседа, 3 ноември 1929 г., неделя, 10 часа, София – Изгрев
- (3) „Всичко е възможно” - 6. неделна беседа от Учителя, държана на 4 ноември 1934 г., София, Изгрев
- (4) „Двата принципа” - 25-а беседа, държана от Учителя, на 4.IV.1943 г., неделя, 10 ч. сутринта, София, Изгрев.
- (5) „Новият и старият живот” - Беседа от Учителя, държана от 11:30 часа на 26 август 1922 година (събота), в град Търново.
- (6) „Имаше някой човек” - Десета неделна беседа, 27 ноември 1932 г., неделя, 10 часа, София – Изгрев
- (7) „Той ги изпита” - Беседа, държана на 16 декември 1923 г.
- (8) Законът на Любовта - 40-а лекция от XXI година, на Общия окултен клас (1941–1942), държана от Учителя на 15.VII.1942 г., сряда, 5 ч. сутринта, София – Изгрев.
- (9) „Добри проводници” - Общ Окултен Клас, 24.02.1922 06:00 Петък, София

- (10) „Богъ е съчеталъ” - Беседа, държана на 13 май 1917 година
- (11) „Новият Живот” - Първа беседа, 19 август 1922 г., в читалище „Надежда“ в град Търново.
- (12) „Истина и добро” - Утринно Слово от Учителя, държано на 5 март 1933 г., София, Изгрев.
- (13) „Отиде след Него” - 4. Беседа от Учителя, държана на 11 април, 1920 г. София.
- (14) „Разговорите при седемте рилски езера”
- (15) „Изворът на Доброто” - Последно Слово на Учителя, Мърчаево - 1944 година

Вместо епилог

За съжаление не мога да напиша много за Хамерун Дубровнишки – епископът, който е един от най-изтъкнатите богомилски астролози; за Стефан Венецианец – патриархът, преотстъпил на Боян Мага манастира св. Параскева, впоследствие напуснал патриаршеския сан, за да умре година по-късно като богомилски епископ във Венеция; както и за много други.

Вместо това, ще завърша с думите на Николай Райнов:

„Аз настоявам само върху едно: събитията на десети век ще се повтарят; те ще се сринат върху ни, преди да се приготвим за тях.

Затова, ако ни е мила светлата памет на Архиепископите, Епископите, Верните и Оглашени Богомили, нека дадем на делото всичката си преданост, всичкото си усилие и всичкия си устрем.

Ако онези Титани съумяха да умрат за това Движение, нека ние съумеем поне да живеем за него.

Защото близо е Денят: на прага е денят на Гибелта и на Разрушението.

Ако ние искаме идните времена да запомнят нашия век, принадлежащ на Синовете на Разрушението, нека почнем от себе си това Разрушение.

И да заслужим Милостта Божия ние, които се готвим да я разнасяме из руините на идната Гибел.

Да бъде!”

КРАЙ

Радислав Кондаков, автор.

Богомилските водачи

Сборник есета

ПЪРВО ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ

2011 г.

Лиценз

Използването на части или на цялото издание за некомерсиални цели е разрешено с посочване на автора и връзка към оригинала. Използването с комерсиална цел се договаря допълнително. Преработки на цялото или на части от произведението не се допускат.